

Compendiosa Praxis Beneficiaria

Nicolarts, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1658

Dvbivm X. An beneficium resignatum non factâ mentione, quod resignans ad illius titulum Sacris Ordinibus fuerit initiatus, si contingat illum in mense Ordinario decedere, vacet per obitum, ita ut non ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61991](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61991)

hoc tit. dub. 1. §. 22. & pro uberiori eius cognitione Lector con-
fulere poterit Chokier ad reg. 8. gloss. 7. à num. 13. per tot.

re beneficiis
de iure va-
cantiis.

D V B I V M X.

An beneficium resignatum non factâ mentione,
quod resignans ad illius titulum Sacris Ordinibus
fuerit initiatus, si contingat illum in menseordi-
nario decedere, vacet per obitum; ita ut non ob-
stante resignatione, valeat per Ordinarium
in vim Concordatorum Germa-
niæ conferri?

§. 1. **R**espondeo primo, à Tridentina Synodo sess. 21. cap. 2. rectè sancitum esse, ne beneficium, ad cuius titulum quis ad sacros Ordines promotus fuit, ipse resignare valeat, nisi factâ mentione expressâ, quod fuerit ad illius titulum sacris Ordinibus insignitus; quo quidem casu, nec etiam tunc erit admittenda resignatio, nisi constiterit, quod aliunde vivere commodè possit ipse renuntians: ita ut utrumque iuxta Concilium Tridentinum *loc. cit.* debeat necessariò exprimi, & quod sit promotus ad Ordines ad titulum talis beneficii, & quod habeat aliunde, unde commodè vivere possit; quod etiam colligitur ex *c. Sanctorum, c. neminem. dist. 70. c. Episcopus. 4. c. tuis. 23. de preben.* Unde in resignatione beneficii non sufficit postea constare resignantem tempore resignationis habere aliunde, unde vivere queat, sed tempore resignationis debet fieri mentio, quod ad illius titulum fuit ordinatus, & ante admissionem constare Superiori, quod aliunde habeat, unde vivere possit: alioquin aliter facta resignatio est irrita & nulla, ex clausula annullativa eiusdem Concilii *d. cap. 2.* Nam hæc:

In resi-
gnatione
beneficii
exprimi
debet an
fuerit ti-
tulus ordi-
nationis.

hac expressio requiritur de forma, nec per æquipollens adimpleri potest, prout declaravit S. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum adducta à DD. infrascriptis. *Flamin. Paris. de resignat. lib. 2. quæst. 6. num. 36. 37. 38. 39. & seq. ac lib. 5. quæst. 6. num. 175. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 20. quæst. 7. & cap. 25. quæst. 6. Gonzalez ad reg. 8. gloss. 5. 6. 10. num. 35. Piajéc. in praxi Episcop. part. 1. cap. 1. art. 7. num. 12. vers. ampliari posset. Antica de tacit. & ambig. convent. lib. 25. sub num. 44. Garcias de benef. part. 2. cap. 5. §. 1. num. 192. 193. & seq. Massobr. in praxi haben concurs. in parochial. requisit. 5. dub. 1. num. 45. Chokier ad reg. 43. alias 44. num. 59. & seq. Barbosa de off. & potest. Episcopi. part. 2. alleg. 19. num. 33. Rota decis. 269. num. 1. part. 2. recent. & apud Seraphin. decis. 1471. num. 7 & 8. & apud Gregor. XV. decis. 441. num. 1. & addit. num. 9. Et ratio, cur exprimi debeat, quod quis fuit ordinatus ad titulum illius beneficii, est, quia Papa potest ex hac narratione moveri ad non admittendam resignationem *arg. d. c. Sanctorum.* & sic regulariter debent narrari illæ qualitates, ex quibus posset moveri ad concedendum, vel negandum *Flamin. Paris. d. lib. 2. quæst. 6. num. 38.* ex quo enim non possit quis ordinari absque titulo, ne cum Ordinis dedecore mendicare, aut turpem & sordidum aliquem quæstum exercere cogatur, ita nec potest illum titulum dimittere, nisi aliunde ipsi sit provisum. *Flamin. Paris. supra lib. 2. quæst. 6. num. 4. & 35. Garcias loco cit. num. 197.**

§. 2. *Respondeo secundò,* non factâ autem mentione, quod resignans fuerit ad resignati beneficii titulum sacris Ordinibus initiatus, indeq; resignatione nullâ existente, ex dictis §. *precedente.* & quidē nullâ, etiam in foro conscientie iuxta *Garcia supra n. 216.* beneficium resignatum non vacat, sed remanet penes resignantem, & resignanti competit actio spoli; cum explorati iuris sit, quod dum resignationem non tenet, ius non abdicetur à resignante; ut proinde, si resignans moreretur in mense Ordinarii, non dubium sit, quin in vim Concordatorum Germanie de eo, uti per obitum vacante possit per Ordinarium provideri, sicut & è converso per Papam, si decederet in mense Pon-

*Alioquin
beneficium
non vacat,
sed remanet
penes
resignan-
tem.*

se Pontificio. *Garcias loc. cit. num. 225. & seq. Barbosa supra num. 33. de quo extat præclara Rotæ Romanæ decisio sub R. P. D. Remboldo. in una Leodiensis Canonatus Collegiatæ nostræ Ecclesia S. Ioannis Evangelistæ. die luna. 28. Iunii. 1621. relata à Barbosa loc. cit. & Chokier in trac. de permutat. benef. part. 3. cap. 28. sub num. 7. quam uberioris cognitionis ergò hic adscribere non abs re fuerit.*

DECISIO S. ROTÆ
ROMANÆ

In una Leodien. Canonatus S. Ioannis die 28.
Iunii 1621. coram R. P. D. Remboldo.

N. I

Omini dixerunt Canonatum esse adiudicandum *Benefici-
um reli-
gnatum
vacat per
obitum.*
Theodoro, quia ipse fuit de eo provisus per obitum
Balduini à Serenissimo Electore Coloniensi, vigo-
re Indulti amplissimi, quod habet à Sede Apolto-
lica.

II. Nec obstat *primò* quod dicitur d. Canonatum vacasse per resi-
gnationem dicti Balduini ad favorem *Agidii*, & non per ipsius obitum,
quia dicta resignatio fuit nulla, ideoq; nec ius, quod priùs habebat,
fuit ab eo mediante dictâ resignatione abdicatum, sed vacavit per mor-
tem *Caputagen. decis. 215. par. 1. num. 3. Card. Seraph. decis. 1498. num. 8.*

III. Quod autem resignatio fuerit nulla, patet, quia fuit facta con-
tra formam Concilii Tridentini *cap. 2. de reformat. sess. 21. ex quo non
fuit in ea expressum, quod Balduinus esset promotus ad titulum dicti
Canonatus, prout in d. cap. expressè disponitur; & quod hoc casu
resignatio sit nulla, tradit Paris. de resignat. lib. 2. q. 6. num. 36. & 39.
Garc. de benef. part. 2. cap. 5. num. 192. & seq. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 5. §. 10.
num. 35 & tenuit Rota in Aretina Plebis coram Illustrissimo Cardinale Mil-
lino, relata per eundem Garciam cap. 5. part. 1. num. 438.*

IV. Nec obstat *secundò*, quod dictum Sacrum Concilium decrevit,

I

quod

Quamvis habeat aliunde, unde, una de vivere possit.
 quod dicta mentio fieret in resignatione ad effectum tantum, nè Clericus in opprobrium Ordinis Clericalis mendicare cogatur, & cum huic inveniendi satis fuerit provisum mediante clausula: *Constito quod resignans habeat aliunde &c.* in dicta resignatione apposita, videatur dictam resignationem ob defectum dictæ expressionis non posse dici nullam, eo quod forma potest adimpleri per æquipollens, quando habetur effectus à lege desideratus; quia fuit responsum, quod dictum Concilium, ut pinguius provideret, nè Clerici ullo tempore in mendicitatem incidere, non solum disposuit, quod resignationes non admitterentur, nisi *constitò*, quod resignans haberet aliunde, unde commodè vivere posset, sed ulterius decrevit, quod in resignationibus mentio fieret, quod resignans fuerit promotus ad titulum beneficii, quod resignat, ad hoc, ut vinculetur ab eo, à quo resignatio erat admittenda, si ita videretur, patrimonium resignantis, quod alias potuisset distrahere, perinde ac si fuisset vinculatù, si ad titulum illius fuisset Ordinatus, unde non potest dici, quod mediante dicta clausula *constitò*, &c. fuerit intentioni dicti Concilii satis factum, quia ex duobus requisitis non sufficit alterum adimplevisse, *l. cum hi. §. si Prætor. §. ibi gloss. ff. de transact. l. si heredi plures. ff. de condit. institut. Dec. consil. 433. nu. 6. Sarnen. in reg. de public. resignat. quest. 8. n. 2. Put. decis. 193. lib. 1.* Et imò cum dictù Concilium ulterius etiam procedendo annullet resignationes aliter factas, sicq; contineat decretum irritans, non potuisset forma ab eo tradita per æquipollens adimpleri, sed debebat servari ad unguem, *Aldobr. conf. 92. num. 27. lib. 1. cum aliis per Marescot. var. resolut. lib. 2. cap. 38. num. 10.* & in terminis dicti Capituli, quod non possit adimpleri per æquipollens, firmat ex sententia Sacræ Congregationis Illustrissimorù Sacri Concilii Interpretum, quam refert ad extensum *Garc. part. 2. cap. 5. num. 193. Gonzal. ubi supra num. 35.* & fuit dictum in dictas *Aretina Plebis coram Illustriss. Cardinale Millino.*

Itaq; tam in resigna- tionibus coram Pa- pa, quam Ordinatio.
 V. Non obstat *tertio*, quod Concilium non comprehendat resignationes factas in manibus Papæ; quia hoc esset nimis restringere dispositionem dicti Concilii, quod loquitur generaliter de omnibus resignationibus, & propterea generaliter intelligi debet, maximè cum eadem ratio militet in omnibus, nec subsit causa dictæ restrictivæ; & quod locum habeat etiã in resignationibus factis coram Papa, firmat *Garc. ubi supra n. 193.*

Cui non derogavit Pius Pa- pa 5.
 VI. Non obstat *quarto*, quod Constitutio *Pii V.* solum mandat apponi clausulam *Constitò &c.* quia non est correctoria decreti dicti sacri Concilii, nec loquitur de beneficiis, ad quorum titulum resignans est promotus.

Et hujus modi ex.
 VII. Non obstat *quinto*, quod Papa in genere cogitare potuerit, quod resignans esset promotus ad titulum beneficii, quod resignat, quia Concilium,

cilium, ut dictum est, requirit pro forma, quod fiat expressio dictæ quali-
tatis, unde illa servari debet ex allegatis. Ultra quod Papa potuit etiam
cogitare, quod resignans non esset promotus ad titulum illius beneficii,
eo ipso quod sibi hoc non fuit expressum.

*pressio re-
quiritur
pro forma.*

VIII. Non obstat sextò, quod saltem Canonicatus remansit Sedi A-
postolicæ affectus per appositionem manus Pontificis; quia dicta affe-
ctio per appositionem manus non intrat, quando resignatio est nulla, &
per consequens beneficium vacat per obitum, & non per resignationem.
*Achil. decis. 14. de restit. Spoliat. Rot. decis. 24. sub num. 1. ut lit. pend. in nov. p. 2.,
& 419. par. 1. divers. & decis. 570. num. 8. vers. vel diversa eveniat. part. 1. in re-
cent.*

*Nec benefi-
cium affici-
tur per ap-
positionem
manus Pa-
pæ.*

IX. Non obstat septimò, quod etiam si resignatio sit nulla, tamen lo-
cus est affectio, quando talis nullitas provenit culpâ resignantis *Garzias*
d. tract. de benef. par. 5. cap. 1. §. 2. num. 170 quia hoc procedit, quando resig-
nans est in culpa, quominus resignatio sortiatur effectum, ob non im-
plementum conditionis: nam tunc dicta conditio habetur pro impleta
in præiudicium resignantis, & per consequens abdicatur ius à resignan-
te, & beneficium vacat in Curia, remanetq; affectum & reservatum, secus
est, quando resignatio fuit nulla de per se, & ex alia causa, quàm ob non
implementum: tunc enim per huiusmodi resignationem non abdicatur
ius à resignante, ut bene per eundem *Garz. part. II. cap. 3. n. 217.* ubi exem-
plum adducit in resignatione Simoniaca, per quam non abdicatur ius à
resignante, etiam quod sit pura, & per consequens nec beneficium vacat,
nec illud remanet affectum; quia Papa non voluit providere, nisi in even-
tum, in quem vacaret per resignationem, & affectio non porrigitur ad
vacationem diversam, ut in *d. decis. 570. num. 8. par. 1. in recent.*

*Dum re-
signatio est
nulla cul-
pâ resignan-
tis.*

X. Vnde cum in casu de quo agitur, resignatio non fuerit nulla ob
non adimplementum, sed quia non fuit in ea servata forma Concilii,
meritò non fuit ius abdicatum à resignante, & per consequens Canoni-
catus vacavit per obitum, & non per resignationem, neque ut dictum est,
remanit affectus ex allegatis.

*Ideoq; non
abdicatur
ius à resig-
nante.*

§. 3. Quæ decisio compluribus aliis confirmata fuit in u-
na Leodien. Canonicatus S. Dionysii anno 1623. quas brevi-
tatis causâ omitto.

*Confirma-
tio dictæ
decisionis.*

§. 4. Id autem indistinctè locum obtinet tam in resigna-
tione facta coram Papa, quàm Ordinario Episcopo Diocesa-
no, stando in terminis Concilii Tridentini *d. sess. 21. cap. 2. ex*
Constitutio ne tamen Pii Papæ V. relata *suprà hoc tit. dub. 9. §. 6.*

*Benefici-
tamen re-
signatum
subiuncto
quod resig-*

*Pii Papæ
5. Constit.
58. Bullæ
viii tom. 2.*

Si non fuerit ad illius titulum promotus, si non habeat aliunde, unde vivat, vivat.

in resignatione beneficii, ad cuius titulum aliquis fuit Ordinatus, facta coram Episcopo loci Ordinario, cum resignans non haberet aliunde, quo posset commodè sustentari, dicendum est beneficium sic resignatum vacare, nec resignantem posse ad illud redire, sed de eo, uti verè vacante liberè providendum, non per Ordinarium iptum, sed per Papam, sive alios Superiores Ordinarii, aut patronos, si beneficium est juris patronatus; & eo casu Ordinarius Diocesanus admittens talem resignationem incurrit pœnam suspensionis à collatione beneficiorum, & tenetur ipsum resignantem alere, donec ei sit de alio titulo provisum, ut censuit S. Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum apud *Flamin. Paris. de resignat. lib. 2. quest. 6. n. 41. & 42. Garciam de benef. part. 2. cap. 5. §. 1. num. 227. & 228. Chokier de permutat. benef. part. 3. cap. 28. num. 7. Rota apud Seraphin. decis. 1320. num. 4.*

Secus vero, si habeat, unde vivat.

§. 5. In resignatione verò facta coram Ordinario Episcopo Diocesano ab eo, qui aliunde commodè vivere potest, non tamen factâ mentione, quod ad illius beneficii titulum sit ad sacros Ordines promotus, videtur standum Concilio Tridentino, & per eam non vacare beneficium, quia supradicta Pii V. Pontificis Maximi Constitutio non loquitur in hoc casu, *Garcias loco cit. num. 229.*

Idem non procedit in resignatione faciendâ ex mandato Papæ.

§. 6. Hæc tamen Tridentina Sanctio non procedit in resignatione faciendâ ex Decreto Papæ apposito in gratia alterius beneficii incompatibilis; in ea enim non est opus facere mentionem, quod ad illius titulum quis fuit sacris Ordinibus insignitus. *Garcias ibidem num. 221.*

Secus autem in beneficiorum permutatione.

§. 7. In permutatione autem beneficiorum habet etiam locum dicta Tridentina Constitutio; resignationis enim nomen simpliciter prolatum complectitur illam quoque ex causa permutationis factam; quia qui permutat, resignat: ita ut ex hoc capite sit quoque nulla permutatio, non factâ mentione, quod permutans ad titulum beneficii permutati sit ordinatus, *Gonzalez ad reg. 8. gloss. 5. §. 10. à num. 34. Barbosa de off. & potest. Episc. alleg. 19. num. 43. Chokier ad reg. 43. aliàs 44. cancell. num. 27. & in tract. de permut. benef. part. 3. cap. 28. num. 6. qui*
ita

ita à sacra Congregatione Cardinalium Concilii Tridentini interpretum declaratum referunt. Quanquam alii idiplum limitent, ut nimirum permutatio, sub tunc etiam, quod permutans ad illius titulum fuit Ordinatus, tum non censeatur nulla, si permutans consequatur validè possessionem pacificam alicujus beneficii æquivalentis, & ad congruam sustentationem sufficientis. *Garcias de benef. part. 2. cap. 5. §. 1. num. 218. Massobr. in praxi haben. concurs. requisit. 5. dub. 1. num. 45. Chokier ad d. reg. 43. aliàs 44. num. 62. Rota decis. 269. num. 1. 2. & 3. part. 2. recent. & ead. apud Gregor. XV. decis. 441.*

§. 8. Non ab simili modo beneficium resignatum tam ad manus Ordinarii Episcopi Vicecesani, quàm Summi Pontificis, etiam in favorem, si resignatio non est sortita effectum, ex quo nimirum resignans à die præstiti consensus non supervixerit dies xx. dùmmodò extra Curiam Rom. obierit, censebitur vacare per obitum, ac si nunquàm resignatum fuisset; proindeq; poterit Ordinarius collator de eo in mense suo vacante vigore Concordatorum Germaniæ liberè providere. *Simonetta de reservationibus. quest. 28. num. 6. Garcias de benef. part. 5. cap. 1. §. 1. num. 160. & seq. Lessius de iust. & iure lib. 2. cap. 34. dubit. 35. num. 194. Chokier tract. de permutat. benef. part. 1. cap. 5. num. 7. & ad reg. 18. aliàs 19. cancell. sub num. 15. 20. 21. 22. & 23. Massobr. in praxi haben. concurs. ad Parochial. prelud. 7. dub. 21. num. 76. & prelud. 25. dub. 13. num. 25. & requisit. 7. dub. 22. num. 22. Layman Theol. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 17. num. 9. Et idem est in permutatione, ut similiter si permutans moriatur infra viginti dies, beneficium permutatum censeatur vacare per obitum, *Rebuff. super reg. de infirm. Flamin Paris de resignat. lib. 12. quest. 5. num. 20. & seq. Barbos. de off. & potest. Episc. alleg. 19. num. 43. Chokier ad reg. 18. aliàs 19. cancell. num. 24. & in tract. de permut. benef. part. 1. cap. 5. num. 7.**

§. 9. Sed quid, si resignans supervivat quidem, & literæ de admissa resignatione fuerint expeditæ, resignatarius autem ante captam possessionem moriatur, an beneficium vacet per obitum? vacare centent *Flamin Paris de resignat. benef. lib. 10. quest. 6. num. 54. Chokier in comment. ad reg. 25. aliàs 26. cancell.*

T
Beneficiū
resignatum
ab eo, quō
moriatur
ante lapsū
20. dierū,
vacat per
obitum.

Benefici-
um resig-
natum,
moriatur
resignat-
arius post

*litteras ex
peditas,
vacat per
obitum.*

num. 27. quia ex collatione dominium & omne jus consecutus fuit; ideoq; beneficium sic vacans, si fuerit in mense Ordinarii, ab eodem potest conferri. Secus autem, si moriatur resignans, antequam resignatarius expedierit litteras, consensu tamen per resignantem praestito; beneficium enim tunc vacabit per renunciationem, & non per obitum: ac proinde resignatarius poterit postea expedire litteras, & capere possessionem. Flamin. Paris. d. quest. num. 59. Chokier loco cit.

DVBIVM XI.

Intra quod tempus beneficia per Concordata Germaniae conferri debeant?

Papa vigore Concordatorum tenetur intra tres menses conferre; ita ut saltem in partibus constat de facta Provisione.

§. I. **R**espondeo primò, Papa vigore Concordatorum Germaniae debet de beneficiis in sex mensibus sibi reservatis vacantibus, intra tres menses à die notae vacationis in loco beneficii, providere; alioquin Ordinarii de illis liberè poterunt disponere juxta *num. 5.* dictorum Concordatorum; qui terminus à *Gregorio XIII.* Pontifice Max. ex causis modificatus fuit, ut nimirum si intra tres menses non constiterit in loco beneficii de hujusmodi provisione Apostolica per fidem, testimonia, seu publicationem à previso faciendam, licet provisio ad locum beneficii nedum pervenerit, tum priùs dicti beneficii collatio spectet ad Ordinarium, uti ex infrascripta ejus Constitutione liquet,

GREGO-